

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik s pontosan közöltetik.

Közelgetvén a 2ik félév's elmulván a medárdnapi pesti sokadalom, sietünk t. Olvasóinkat lapjaink további megrendelésire figyelmeztetni. Mind a Jelenkor mind Társalkodó külseje az eddigi marad's hogy belső érdekeket lehetőségig emelhessek, valamint meggyehatósági gyors és pontos tudósításokrul gondoskodtunk, ugy az iránt is czélszerűleg intézkedtünk, hogy beállott „országgyűlésünkről“ hiteles és lehetőségig terjedelmes híreket minél gyorsabban közölhesünk. Ez okból szükségesnek láttuk egyszersmind, hogy lapjainkból júliustól hetenkint, az eddigi 3 iv helyett, rendszeren „négy“ ivet adandunk, mihez képest az előfizetési díj, félévre postán's helyben boríték alatt „hat“ forint, Budapesten boríték nélkül's házhoz küldve „öt“ forint pengőben; a Társalkodó magáé borítékosan 3 fr. borítékalanul 2 fr. A megrendelést lehetőleg gyorsíttatni kérjük, hogy a nyomtatandó példányok számához kívántatókrul jó előre intézkedhesünk.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT Magyarország és Erdély: (kinevezések nemzeti színház; medárdnapi pesti borvásár; az Adó III. gr. Széchenyi Istvántól; országgyűlési közlemény; természetudományi társulat; iparegyesület; Békés megye: sajnálkozás Novák alispán elhunytá fölött, nyarutó 3kára tisztújítás tüzetik ki; Komárom megye: pótlékutastások, a szállásabadsági sérelem orvosoltatása sürgette; Zemplén megye: visszapillantás a mult sajnó eseményekre; Torontál megye: pótlékutastások a királyi előterjesztések nyomán válaszul a P. Hirlapnak, a mult pestmegyei közgyűlésre nézve; s a t.)

Szerbia (vadás Sándor hg letétetése ellen; szláv propaganda)

Spanyolország (Espanero a fellazadt tartományokba készül; Saragossa és Cartagena fölzendült.)

Anglia (példa O'Connell hatalmáról Irlandban; kocsapongás a liverpooli dolgozóházban.)

Franciaország (Joinville hg megházasodott; a kamraulések végökhez közelitnek.)

Oroszország (a czár Varsóba váratik; pénzükség és olesóság)

Értesítő. —

Magyarország és Erdély

Ő cs. s ap. kir. fels. Zatorsky Mátyás oszikovi plebánust szabolesi ker. szent Jánosról nevezett apáti czimmel legk. felruházni méltóztatott.

A nagybányai tisztartó's bányászeti ülnök és főhutaigazgatói állomásra Blaschka Venczel hodriési bányagazgató és helyettes főigazgató; a körmezői lutaprobáló állomásra pedig Schlott Jakab urvölgyi próbáló kegyelmesen alkalmaztatott.

(Nemzeti színház.) A jelenleg Bécsben, a cs. k. karinthiai kapu melletti udvari operaházban működő nagy olasz operatársaság primadonnája Tadolin assz. az igazgatóság három előadásra kötött szerződése következtében, jövő július 2kán megérkezendvén, azonnal megkezdendő föllépteire, különösen azon szempontból tétetik a t. cz. közönség figyelmessé, hogy a mennyiben a mellőzhetlen szerződési viszonyok a helyek váltóiban árának mind a három előadásra czüstre leendő fölemelését tette kikerülhetlenné, némi könnyítés tekintetéből az igazgatás által azokra nézve, kik mind a három előadás élvezetében részesülni kívánának, Bécs és más fővárosokban divatozó módszerint előfizetés nyitattik, a következő árban: földszinti és első emeleti páholy 10 fr., s így 3 előadásra 30 fr., előfizetve azonban mind a három előadásra csak 25 fr., 2dik emeleti páholy 8 fr., mind a 3 előadásra 24 fr. helyett csak 20 fr., földszinti zártzések 1 for. 30 kr., 3 előadásra 4 for. 30 kr. helyett csak 3 fr. 36 kr., 2dik emeleti zártzések és földszinti bemenet 1 fr., 3 előadásra 3 fr. helyett 2 fr. 24 kr., 2dik emeleti bemenet 40 kr., 3 előadásra 2 fr. helyett 1 fr. 36 kr. karzatra előfizetés nem nyitattik. — Az előadandó operák lesznek: 1) L'Elisir d'amore — vígopera 2 felv. Romanitól, zenéje Donizettitől. — 2) La Sonnambula — opera 2 fölvon. Romanitól zenéje Bellinitől. — 3) Il Templario — hősi opera 3 fölvon. Romanitól, zenéje Nicolaitól. Ez utolsó előadását, az operának e' czélra különösen az igazgatóság által meghívott zeneszerzője Nicolai Otto ur. bécsi cs. kir. udvari dalszínház első karmester fogja igazgatni. Előfizetheti e' f. június 20tól kezdve a pénztárnál jul. 1söig. A páholy és zártzések bérletét, cz. uraságok kéretnek tisztelettel, hogy bérlet helyeik iránti szándékukat június 28kaig a pénztárnál méltóztatassanak nyilvánítani, hogy ellenkező esetben azontul mások kívánatának elégtétethessék. — Pesten jun. 16kán 1843 szigligeti nemz. színházi titoknok. —

PEST. Mult medárdi vásárra 35 hajón, 12,140 akó bor szállított ide; u. m. szentendrei 6 hajón 1400 akó; paksi 3: 1200; tolnai 6: 2000; báta-széki 4: 1300; német-poleni 2: 700; mohácsi 4: 1600; karlovicz 3: 1900; apostagi 1: 90; szeg-zárdi 6: 1950. —

AZ ADÓ.

III.

A folyó évi Jelenkor 45. és 47dik számaiban közrebocsátott két cikkemben mindenek előtt saját egyéni nézeteimet hozom fel az adórul, hogy t. i. én inkább ma mint holnap szeretnék adózni legkisebb feltétlen kívül bármennyit is, csakhogy meg legyen egyszer vetve a közremunkálásnak és ebből eredő köz szellemnek, 's innen fejlendő nemzeti erőnek valamelyes alapja, mely nélkül legalább rám nézve valódiilag sem az élet nem mosolyg, sem semminek sincs tövis nélküli bája. Ámde mikor így nyilatkozom, egy uttal loyaltiter azt is érintem, mikép nekem bármily súlyos adóra illy feltétlenül ajánlkoznom azon okbul szabad is volna, mert különösen kedvező körülményeimnel fogva engem egy kissé szigorubb takarékoság mellett soha elviselhetlen adó nem érhetne. Tárgyalásom folytában hátramaradásunk fő okát elégséges investmentalis töké és rend hijában gondolom fellelni, mi okbul derekas fundus instructus beszerzését és a törvények szigoru sanctióját tűzöm ki azon két tényezőnek, mely körül forogna, mint a csillagok ma állnak, nemzeti létünk és jövődünk; egy uttal azt is érintvén, hogy ha mi magunk nem fognók elégséges fundus instructussal ellátni az országot, és mi magunk nem jelelendők az anarchia és szolgaság közti polgári szabadság ösvényét ki, azt senki más számunkra — legalább természetünk szerint — mivelni nem fogná. Az adót egyenesen gazdasági investitiohoz hasonlítom, melyet nem azért fektet az okos gazda a jóságba, mihez képest az oda veszszén, hanem éppen ellenkezőleg hogy ott gyümölcsözőve nevelje a jövedelmet. — A nagy számot illetőleg adórul említett cikkeimben továbbá őszintén kitérem, hogy biz én abban nem igen bízom és nem hiszem, hogy ő fogná — mert ehhez minden vegyület nélküli igen tiszta hazaszeretet, józan felfogás és e mellett egy kissé kedvezőbb egyéni viszony is kell — regenerálni a hont. Elemzésem közt azt is érintem, mikép jóllehet legelső helyen állna is előttem a haza, azért még sem volnék kész saját bőrömet vagy enyéim bőrét alkuba eresztetni a honért. Végre késznek mondom magamat a természet — adta vagy törvény — türte szabadságom részét feláldozni, a köz hazának valódiilag szabaddá tételé végett. Stadium című munkámban több évvel ezelőtt pedig az országgyűlési költségeknek és házi pénztárnak összes viselését tűzöm ki azon első lépésül, mellyel a magyar nemességnek illő volna a köz teher alá állnia.

Az adórul körülbelül eddigelé csak ennyit mondtam. Mi azonban, noha kevés, még is elég, tudom, hogy bizonyos része a közönségnek elveimen igen megbotránkozók; bizonyos része pedig azon keveset is, mit felhozék, némileg magával ellentételesnek találja. És azért, ámbár nem lehet czélom, ujságial által az adórul rendszeres munkát írnom, vagy rendes Billt készítnem, még is ügykezni fogok, mennyire tehetségem, időm és a tér engedendi, kifejtteni, hogy jóllehet én alig tudom bevárni az adózási időt, és annál jobban szeretném, minél többet fognánk adózni, azért még sincs a haza tág terén senkinek is — kiben csak egy kis méltánylat és számolási tehetség lakik — az adó dolga iránt min megijednie, habár mint dictator márul holnapra kényem kedvem szerint rendezhetném is el annak ügyét. 'S most lássuk:

Politikámnak, mi az adót és jogot, vagy más szavakkal: az ország terheit és ked-

vezéseit illeti, egybevonatja in ultima analysi nem kevesb, mint mindenkire nézve, ki a haza levegőjét szítja, egyenlő teher és egyenlő jog. Ez azon végkikötő, melly felé áll, noha azt az emberiségnek eddigelé de facto egy nemzete sem érte még el, vágyaimnak iránytűje.

Ámde azért, mert axiomának tartom, hogy egyenlő terhek és egyenlő jogok elvén érheti meglegedés és fény pontját az emberi társaság ceteris paribus legbiztosabban el, mi körül azt hiszem minden becsületes és józan ember in thesi egyetért: azért nem vagyok olly botor, magamat azon, fájdalom, sokakul álmód gyermekes vagy nyavalyás álmokba ringatni, mintha ezen elvnek valósitása hozzánk magyarokhoz már közel fekönnék, 's ránk nézve már ütött volna annak alkalmazási órája.

Egyenlő terhek viselése és egyenlő jogok gyakorlása, a mellett hogy ritka, eddigelé soha nem létezett köz értelmességet tételé fel, és nem egy kivételnek van kitéve, inkább olly nemzetekhez áll, noha mindig elég távol tőlük is, azért még is sokkal közelebb mint hozzánk, mellyek, mint például az amerikai egyesült statusiak, nincsenek körülzáncolva az elévülésnek falai által, mint körülözve vagyunk mi magyarok. Mihez képest, mert ha az elévülés nem vétetik tekintetbe, minden teljes chaosba dül e földön, mi már többszer történt, és e szerint az elévülés falait csak alkudozás és nem erővel szabad lehordani, mint-hogy véres revolutio helyett ingadozás nélküli reformatio által illik sőt köteleesség mai időkben a nagyobb számnak jóllétét megvásárolni, és mert a közértelmesség nálunk magyaroknál még olly igen kicsi, az érintett „egyenlő teher és egyenlő jog“-léle általam felhozott thesis gyakorlatilag szólva nem egyéb, mint egy „szép ideal“, mellyet minden jobbra törekedő ember, és ekkép én is, noha érzi, mikép azt sem maga de még tán keső utódjai sem érik el, azért tűz ki vágyainak és cselekedetinek végcéljául, hogy ahhoz legalább, mennyire lehet közelítsen. — 'S ugyan nincs-e az emberi nem a tökéletessel bármiben is mindig így? Kitézi azt mindenben, de azért sehol sem éri el, elég boldog levén ahhoz minél közelebb járulhatni.

Themámenélfogva, bármily visszás legyen is az legtöbb magyarnak bevett gondolkozásmódjával, azért azt hiszem, még sem fog senkiben is nyugtalanságot okozni, 's pedig azon egyszerű oknál fogvanem, mert ahhoz nem erővel, nem erőltetéssel, hanem egyenesen szabad alku után vágyok közelíteni; és a lélek szeplőtlenységén kívül nincs semmi, mit alkuba bocsátni ne lehetne 's csak a körül forog kérdés: az alku hasznos, hasztalan-e.

Én az adózást mindenkire nézve hasznosnak tartom — mi iránt tán nem igen lehet más vélekedés — ha tudniillik — 's ez teszi az adó philosophiáját — józan gazdasági investitio lényegét viseli az, úgy hogy a lehető legnagyobb adó sem teher, de valódi áldás, ha biztos és jól kamatozó tőkére veretik, midőn egy garas adó sem kevesb mint z-arolás, ha az viszont haszon nélkül párolog levegőbe. Minélfogva mennél több investitiot bir meg biztosan és jól kamatozva valamely ország, és e szerint mennél derekasabban lehet instruálni azt, vagy más szavakkal: minél többet lehet és ekkép kell adózni annak felvirágzására, annál jobb, annál szerencsésb; midőn jaj azon hazának, melly el nem bir biztosan és jól kamatozó investitiot, mert az már a természetül előlegesen el van koldusságra itélve; míg kétszeresen jaj

sőt szőgyen azon honra, mely elbirná ugyan a' legnagyobb haszonnal visszafizetendő investitot is, ámde ennek híja miatt nyomorog, vagy legalább kellőleg nem virágzik; mert ez tantalusi kínok közt kinlódik, mire maga magát kárhoztatja, minthogy hozzá oly közel van a' boldogság, 's tőle örökleg még is oly távol.

És ezen utolsó: Magyarországnak képe, ne csak magunkat. Mert aránylag alig van ország, melybe annyit lehetne dús nyereséggel investálni, és mely még is aránylag ahhoz, mi lehetne, mindenben hátra egy oly fertelmesen poros, mocsáros 's minden jobb közlekedés nélküli virágtalan haza volna, mint a' magyar hon.

Mihez képest, ha örök hervasásban pangani nem akarunk, de Hunniának felvirágzását szomjazzuk, derekasan kell instruálnunk azt, vagy más szavakkal: adót 's pedig igen sok adót kell fizetnünk; mert ha mi magunk nem, más bizonyosan nem fogja kedvünkre felruházni a' hont, kevés adóval pedig az ország roppant kifejtettségénél fogva ugyan mikép fognánk azt kellőleg instruálni 's ekkép teljes virágzásra emelhetni? Sehogys, és e' szerint fizetnünk, felette sokat kell fizetnünk, a' mivel hiába, bármily szokatlanul esnek is nekünk az efféle időtöltés, elvégre meg kell barátkoznunk.

Ezen themámtul sem szükség azonban — jóllehet tudom, nem egy magyar olvasónak eddigelé is már eszméit okozott — megjedni, habár elég hatalmam volna is, szavaimat rögtön életbe léptetni; nem szükség megjedni pedig azért, mert én az adónak csak azon nemét tartom helyesnek és ekkép csak illyest tartok kötelességben járónak — 's itt különös figyelmért esedezem — mely nemcsak kellőleg kamatoz, hanem melly egyszerűs mind a' helyett hogy a' sic vos non vobis ismert vers szerint másnak kamatozna, egyenesen csak annak kamatoz, ki adózik.

Ámde ha az adó illyest következtet — és illyest kell következtetnie, mert másképp nem adó, hanem zsarolás — akkor ugyan kérdem, lehet-e méltányos ember, ki in thesi az adózás ellen lehetne? Én azt hiszem éppen oly kevéssé létezhetik illy ember, mint igazsággal azt sem lehetne előrelátó gondos gazdának nevezni, ki nagyobb nyereség fejében nemcsak nem akarna soha is legkisebb tőkét fektetni telkébe, de még csak gabnát sem vetne földébe; mi utolsó szintolly előlegezés, mint bármely más, csak hogy a' gabnának gyümölcsözési köre szaporán és úgy szólván szemlátomást pereg le, és közvetlen éri a' vetőt, midőn a' köz adó haszna rendszerint csak később 's mintegy észrevétlenül és közvetve háramlik az adózóra.

Ezen utolsó állításom — melly csak változata annak, mit már legutóbbi cikkeimben felhozék, hogy t. i. előttem legelső volna a' haza, de e' mellett magamról és enyéimről sem akarnék teljesen megfejelkezni, vagy éppen bőrrömet a' honnak áldozatul hozni — ezen utolsó állításom mondom, némi ellentétben látszik azzal lenni, mit szinte mondék, mihez képest minden feltétel nélkül, bár mire és bár mennyit kívánnék adózni.

A' két különbözőnek látszó állítás azonban velejére nézve éppen nem ellentételes, de egyedül az általa magára az ellenmondás szinét némileg, hogy én meg levén legelőször is arról győződve, mikép mai időkben határon túl, szükség nélkül 's folytonosan adóztatni népek a' kereszténység civilisált láncolatában teljességgel lehetetlen volna, és e' mellett én különösen kedvező finansziális körülmények közé helyzetvén a' sors által, valamint a' komló-ültető távolabb időre előlegezi pénzt mint a' buzavető: úgy én is, az egykori nagyobb haszon és nagyobb dísz fejében, habár személyemet soha nem is érné, kész vagyok bármily feltétlen adóra is állni, minthogy abbul a' most érintettek után, felfogásom, izlésem és politikai hitvallásom szerint, előbb utóbb nemcsak hazámra, de enyéimre is okvetlen több haszon és dísz fog háramlani, mint a' mennyi arra és azokra az ország mostani investitio nélküli pangó állapotjából valaha is háramolhatnék.

Azon különbség tehát, melly az adó dolgát illetőleg köztem és azok közt létezik, kik szintén adózni akarnak, de egyedül akkor, mikor ellenőri befolyással tudni fogják, mennyit és mire, csak abbul áll, hogy midőn én hazánk felvirágzása, és az innen előbb utóbb kellemileg és anyagilag okvetlen enyéimre is háramló haszon és dísz végett számos évekre vagyok kész tehetőségem legjobb részét előlegezni, sőt azt némileg szerencsejártékként kockára bocsátani, az alatt a' most érintett adót fizetni akarók nem kívánják előlegesen annyi időre költenitetheységüket, és annál kevesebbé azt valami szerencsejárték kétes sorsának hagyni át.

Én minden áron, melly az igazsággal és emberiséggel nincs ellentétben, meg akarom vásárlani vérünk felvirágzását; mások azonban csak bizonyos feltételek alatt. Ámde azért, mivel én érzek így, nemcsak vajmi kontár politikus, de még felette igazságtalan teremtvény is volnék, ha azért, mert mások illy nézetemet nem osztják, sőt engem felhőkben kalandozóknak tartanak, őket nálamnál hazafiúi tekintetben alacsonyabbra állítám. 'S ugyanis, mert hiszen én bizonyosnak tartom, hogy illy megvásárlás által nemcsak a' közjó, de saját javam is emelkedni fog, és e' mellett kedvező körülményeimnél fogva emberileg szólva, szinte soha nem jöhet saját érdekével, ha így lehetne mondani: moderamen inculpatae tutelae-féle ellentételekbe, hol egyik a' másikkal meg nem fér, hol az ember a' családalya égbekiáltó szükségével a' hazafi előtt áll, 's melly helyzetben annyi magyar létezik.

Mi nagy érdem tehát részemről, ha, a' mellett hogy ujjaim a' parázsban nem igen fájdalmasan égnek, és lehető legrosszabb esetre nézve elkoczkázni való tehetőségem is van, ha én, mondom, telik mibe telik, minden áron meg akarom vásárlani a' haza virágzását; 's ugyan milly nagy bűn és ezzel egybekötött szőgyen volna viszont az, ha valaki más, kinek a' legkisebb teher is körmére ég, ki az adózásból nem reméll annyi hasznot mint én, vagy ha reméll, azt bevárni nem bírja, semmi hajlandóságot nem érez velem illy feltétlenül kezelt fogni?

Legyünk, ha szabadok maradni, vagy jobban mondva: ha valósággal szabadok lenni akarunk, mindenek előtt méltányosak. Mihez képest valamint én nem érdelek adózási készségem miatt tapsot, úgy viszont azok sem érdemlenek gáncot, kik a' körül egy kissé vonakodóbbak. És e' szerint kivételes állást, mint például az enyim, soha ne tűzzünk politikában egyesítő pontul ki; mert az mindig szinte oly boszantó vázkint fog hatni a' jobb kedélyekre, mint hatott mutatás mutandis — azaz, igazság nemcsak lefelé, de igazság felfelé is — Gessler süvege a' hirkoszorut vajmi könnyű szerrel magának megszerzett hős Tellre.

Mind azt tehát, mit eddigelé adóru mondottam 's felhalmozott munkáim közt és az ügynek fontosságához képest felette korlátolt tehetőségemnél fogva igen igen rendszerlenül mondtam, csak istenért ne vegye senki is valami kaptának, mellyre számdokom volna felvonni a' magyart.

Nem nem. Én eddigelé az adófizetésről némi általánosságok mellett, egyedül saját egyéni és körülményeimhez illő nézetimet tártam ki. És valóban a' nélkül, hogy magamat magasra állítva és felfúva, ez általam sokat megszegyenitni, lealázni szándéklottam és ekkép az álszemérem horgánál fogva, melly a' világon 's kivált Magyarországon oly nagy szerepet játszik, másokat, invita minerva és invito marsupio' parancsoló székem alá zsarnokilag dögönyözni kívántam volna.

Nemzeti felvirágzás ügyében vérünket tekintve én biztos és növekedő siker után sovárgok. A' rövid, a' napi diadal nem oltja szomjamat, mert rövid, mert napi, szomjam pedig határtalan. Erőltetést ez okbul bármily árnyéklatban is, mennyire gyarló természetemnél fogva egybehangzásba bírom hozni nézeteimet tényekkel, kirekeszteni iparkodom politikámbul; mert erőltetés nemcsak szappanbuboréku diadalt szül, de az erőltetőre visszapatlan. És e' szerint, mert más a' privát egyed szerepe e' világon, és megint más a' politikának küzdőhelyén álló, addig is, mig okkal móddal, mennyire képes leszek, elő fogom sorolhatni az adó ügyét illetőleg nemcsak azt, mi saját személyemnek volna kedves, hanem azt is, mi a' nagyobb résznek lehetne oly annyira különböző felfogásánál, állásánál és körülményeinél fogva elfogadható, addig is, tárgyalásom könnyítése és a' tisztelt olvasó részérőlüli kényelmesebb felfoghatóság végett, legyen szabad jelen cikkem bevezetéséhez még e' néhány sort ide csatolnom.

Szerencsejártékokat nem játszik a' böles, mert a' szerencse szaporábban távozik mint jön, és ekkép nem érdemel virasztást, de még csak gyertyát sem. Ha azonban van szerencsejárték e' világon, melly kivételt sőt tán némi tapsot érdemel, az egyedül az, melly a' hazafi készíti, bár siker bár nem, tehetőségének részét a' haza javára kockára tenni, ha t. i. nem létezik oly mező, mellybe biztos haszonnal lehetne fektetni pénzt.

Ki még in thesi sem akar semmi közteherhez járulni, bármily csekély tehetőségű volna is egyébiránt, mert hiszen csak a' botor vágyik többet tenni, mint a' mennyit bír, valamint a' császár is elveszti ott — mint a' német mondja — jogát, hol nincs: az egyszerűleg nem egyéb mint gyáva here.

Az, ki csak egyéni kedvező körülményeit, vagy cynicus elmefuttatásait tekintve, minden mást, bár milly szükölködő volna is, sans ceremonie saját magára készült mintájába akarja teherhoradási tárgyban sajtolni: az vagy gyermek v. zsarnok.

Egész osztály, melly egyenes adót még soha vagy már régóta nem fizetett, ámde márul holnapra quasi horogra kerülvén adózni kíván, a' nélkül hogy tudná, mennyit és mire, 's e' mellett egy kis dologbai belátást is biztosítva magának: az aligha több, mint portéka, mellyel elérhetni ugyan némi magasságot, mellyel azonban még könnyebben elgátolhatni a' köz hazai testnek minden működését. Ámde portékával országot alkotni nem lehet, és annál kevesebbé újjáalakítani. Illy műtelt „a' gáton csak oly legények“ vihetnek végbe, kik „gondolkoznak“ 's kiken ekkép semmi nem fog, mint a' világhosságra hozott, valónak' hatalma. (Folyt. köv.)

Gr. széchenyi István.

Országgyűlési közlemény. XVIII. ker. ülés jun. 13-án. Elnökök: Békásy (Vas) Ujfalu (Szathmár). Jegyző: Szentkirályi. Napló-szerkesztő: Majláth.

Mielőtt a' napi rendre kitűzött tárgyak elkezdettek volna: egy káptalan követé maga 's társai nevében ellenmondott a' tegnapi káptalani szónok némely elveit 's kifejezéseinek; és miután most már a' kerületi üléseknek is rendes naplójuk van, hogy hallgatagság miatt oly színben ne mutatkozzék haza 's jövődőség előtt, mintha azon elveket osztaná 's azok lehető következtetéseibe beegyezni ne látszassék, általános ovást kíván a' naplóba iktatni. Ezután a' tegnapi szónoknak követ-társa jelenté ki, hogy azok, miket a' szónok előadott, nem utasítása, hanem saját agya szüleményei. — A' káptalani követek ezen óvástétele számos megye 's egy város részéről hevesen rosuló ellennyilatkozatokat, 's a' tegnapi szónok részére elismeréssel és magasztalással teljes védbeszédeket vont maga után. Az első megyei követ, ki az ovás ellen felszólt, követ-társainak általános helyeslése közt adó elő, hogy az egyházi rend előadott ovása, akár formát, akár tartalmat tekintve, helytelen 's el nem fogadható. Az ovó kápt. követ egész papság nevében nyilatkozott, a' tegnapi szónok pedig, követi állásában, csupán küldőinek tartozik számadással. Efféle olvasoknak törvényhozói körben helyök nem lehet, 's valamint a' megyei követek egymás kifejezései ellen olvasokat nem tehetnek, mint-hogy azokról bíráskodni egyedül a' küldőkre tartozik, úgy a' káptalani követek sem; mert ő statusban statut, 's valamely elkülönített és saját törvényű egyházi constitutót nem ismer; — hozzá adak ezekhez a' hasonló értelemben nyilatkozó megyei követek, hogy a' káptalanok annyival kevesebbé tehetnek ovást egyes nyilatkozó ellen, mert csak összesen bírnak egy szavazattal; de különben is micsoda hatása lehetne illy olvasnak; az, mit a' többség akar, ha egyszer törvény lesz, csakugyan kötelezni fogja az ovásttevő egyházi rendet is; illyen haszon nélküli olvasokkal csak a' tanácskozás és határozás késleltetik; sőt úgy vége minden tanácskozásnak, ha okok helyett olvasokkal felelgetünk; — ha a' tiszt. urak azt hiszik, hogy a' tegnapi szónok felizgatá lelkiismeretüket, czáfolják az általa mondottakat; — egyébiránt többen kijelenték a' szók közül, hogy ok a' tegnapi káptalani szónok kijelentéseiből nem hallottak egyebet, mint kölcsönös igazságot, keresztényi szeretetet, türelmességet, viszonyosságot, kiegyenlítő 's békitő szellemet, ezek ellen akaró ovást tenni, miknek minden egyházi tag szívében ben kellene lakozni? — mult országgyűlés végeztével a' már bevezett 's felterjesztett munka ellen tett ovást az egyházi rend, most tovább megy és fölkel a' beszéd ellen, mellyből ész és szív szólott; 'sat. Erre az ovásttevő újra felkel, azon okát adó ovástételének, hogy miután az egyház egyes tagjának kijelentése az egész egyházra szokott alkalmaztatni 's visszahatást gyakorolni, a' tegnapi szónok beszédében pedig oly elvek találtak, mellyekben az egyházi rend meg nem nyughatik: kénytelen volt ovást tenni, hogy meg nem egyezésének a' jegyzőkönyvben nyoma legyen. — Ekkor egy megyei követ, tovább menvén mint eddig szólott társai, igazság szempontjából, miszerint t. i. senkit homályosítani 's gyanúsítani nem lehet a' nélkül, hogy neki önvédelemre alkalom ne nyitassék — nyilvánítani és részletesen kijelölni kíváná azon elveket a' tegnapi szónok beszédéből, mellyeket az egyházi rend el nem fogadhat 's magára nézve sérelmeseknek állít. Ezen kívánság, számosak által annyival inkább pártolattott, mert efféle egész külön statust képező rend által kimondott roszalás 's kárhoztatás sokkal nagyobb következtésü lehet, mint

egy emberké; és azon esetre, ha az ovást-levő káptalani követ általános vádját részletekre levezetni és specificálni nem akarná vagy nem tudná, indítvány tette, hogy a KK. és RR. a vádolt szónok hírnevének tisztán tartására 's jövőjének biztosítására egyenesen 's határozottan mondják ki naplókönyvükben, hogy ő semmi olyast nem mondott, mi a kath. hit tanaival ellenkeznék, sőt hogy beszédét keresztényi szeretet, türelmesség 's békitő és kiegyenlítő szellem özönlé át.

Még egy káptalani követ kijelenté, hogy ő csak azt tartja országgyűlési szónok, mi e teremben utasításnál fogva mondatik, és így a' tegnapi szónok nyilatkozását küldőji megbíráására bizza; ezután a' kerületi egyik elnök inté a' RR-et, hogy e' moddó mezőrül, hol az eddigi nyilatkozatok után minden szót fölöslegesnek tart, térjenek át a' napi rendre; de több megyei követ ujjal felszólítván az ovástevő kanonokot czáfolatra és specificálásra, miután csak egy követ találkozott, ki szokáson kivülinek tartá, hogy itt valaki akár-melley kérdésre felelni tartozzék, 's hogy a' RR. az ovást elvetvén, annak mégis tárgyalásába akarnak bocsátkozni; egymásik kápt. követe részletesen kezdé kifejteti, mik azon elvek 's kifejezések a' tegnapi szónok beszédében, mellyeket ő nem helyeselhet. Mindenek előtt megköszöné a' RR-nek, hogy az általános ovó kijelentést nem fogadták el, mert ezen alapon ő majd annak idejében egyenkénti szavazatot kíván a' káptalanoknak. Azután, nem ugyan általánosan minden káptalan, hanem csak saját küldőji részéről nem helyeselhetését nyilatkozatá a' tegnapi szónok azon szavainak, mik szerint az minden ekkor Magyarországon hozott vallási törvényeket szükségtelen 's helyteleneknek tart; továbbá: „hogy az iskolákból minden vallási tanítást ki kell küszöbölni“ végre „hogy vallási egyenlőség legyen, 's hogy ha ez ki lesz mondva, nem lesz többé vallási surlódás.“ Ezen nézeteket, mellyek hogy a' tegnapi szónok által így lettek volna kifejezve, a' követe közben közben kitérő felkiáltásai tagadák — egyenként czáfolni 's nem helyeslésének okait igyekezett előadni a' szónok, hogy t. i. a' vallási törvényeket a' tyáink kénytelenek valánakhozni, mert ezeket szükség kívánta 's nincs is Európában ország, hol e' részben olly türelmes törvények volnának (p. o. 1523: 54; 1525: 4), hogy továbbá vallási egyenlőség sehol sem áll fen 's a' cath. elv ellen van, mert e' szerint mindenkinek cath. vallásban kell neveltetni, ha tehát az áll, hogy teljes egyenlőség legyen, ebből a' reversálisok szükségtelenléte is következik, mellyeket ő entartatni kíván; a' vallási tanítást magok a' protestánsok sem zárják ki iskolákból 's ezt igen bölcsen tesz, 'sat. —

Ezután egy megyei követ állott fel 's következőleg nyilatkozott: „szomorúbban alig hatott reá jelenet, mint a' mostani; ő magát jó catholicusnak tartja, e' hitben kíván élni 's halni, vallását tanulta 's ismeri, a' tegnapi előadást pedig nagy figyelemmel kísérte, de abban semmi olyast nem talált, mi a' cath. vallás elveivel, mint ötet tanították, ellenkeznék; de mit is mondott egyebet az érd. kanonok, mint mi a' felebaráti szeretet — kölcsönös igazság, — 's viszonyosságon, mint a' cath. vallás főszabályain alapul? 's ez előzvényekből vont é ki egyebet, mint épen azt, mit az ovástevő urak is védelmeznek? ugyanis épen a' vallási szabadság 's függetlenségéből következett a' reversálisokat 's a' többi pontokat. Vagy talán azzal vétkezett, hogy Horvátországra nézve, cath. szempontból, nem tartotta szükségesnek, hogy onnét a' protestánsok kizárassanak? de hiszen erre nézve is azt mondá, hogy a' cath. vallás illy védelemre nem szorult. — Midőn tehát egy követ előadása egész státus nevében kárhoztatik, 's csak általában, minden kijelölés és czáfolás nélkül: igen természetes a' kérdés: mi tehát abban a' hárhozatos 's az egyház által el nem fogadható? egészen más, ha egyik megyei követ a' másikat vádolná (bár ez se lenne helyén) mert ez következés nélkül hangzaná, de midőn sujtó hatalommal bíró status kárhoztatja az egyént, ki közvetlen hatalma alatt áll, akkor helyén a' kérdés: hogy mi tehát azon igen kárhozatos? Miután azt, mit az előtte szóló kápt. követ érintett, csak mellesleges és nem érdemlegi dolognak tartja, felszólítja a' vádolt 's ovástevő kanonokot, hogy ő maga adja elő, mit nem fogadhat el az egyház a' tegnapi előadásból; 's ha ezt nem akarná, mondják ki a' RR. a' tegnapi szónok teljes igazolását. —

Most a' vádolt kápt. követ kelt föl magát igazolni. Sajnálá, hogy a' meddő vitára, bár ártatlanul, okot adott; ha valami olyast mondott, mi a' cath. vallás érdekeivel ellenkezik, azt visszavonja, de erről lelkiismerete nem vádolja. Ő nem úgy szólott mint pap, ha-

nem mint státuspolgár; nem tervezett, nem javasolt, hanem elveket mondott ki, specialitásokba nem ereszkedett, 's ha valaki, általános elveiből más, az ő elveitől eltérő következtéseket húzott, az nem az ő hibája. Azután tegnap előadott nézeteit még bővebben 's világosabban ismétlé; ő a' vallásos törvényeket nem mondá szükségteleneknek, hanem egy-oldalúaknak és szűk-keblűeknek; nem szólott vallási egyenlőségről, főleg olly értelemben, mintha minden vallás, belső értékére nézve, egyenlő volna, hanem viszonyosságról polgári tekintetben; hogy pedig a' vallást az iskolákból ki kell zárni, azt épen nem mondá, hanem csupán azt, hogy ha egyszer a' vallás a' törvényhozástól kellőkép elkülönöztetik 's egyik a' másiknak körébe károsan nem avatkozik, annak azon következése is lehet, hogy az iskolákban nem lesznek elkülönözött cath. és protestáns tudományok, hanem lesznek magyar nemzeti iskolák. — A' magát ekként igazoló szónok után ismét egynéhány megyei követ nyilatkozott. — Az első előhoz Siskovich egykori szegniei püspök nyilatkozását a' tridentí zsinaton; 's egyik kápt. követ előadásait czáfolólag, elbeszélé, milly jó következtései voltak az összesimulásra nézve 2dik József azon rendszerének, hogy minden vallású gyermekeket együtt neveltetett; végre inté a' tiszt. egyházi rendet, hogy: „jól megjegyezzék magoknak paduai sz. Antal napját; midőn Napoleon 's az angolok élethalál — harcot vittanak, Napoleon egy szerencsétlen órájában elhatárá, hogy a' spanyol koronát a' Bourbonoktól elveszi; e' hir az angolokat parlamentben összevgyűlve találá 's ők tapsokra fakadtak, mondván: hogy ha önvészteré tőlük kér tanácsot, jobbat nem adhattak volna. Higye el az egyházi rend mi itt ma történt, nemcsak a' hazát, de egész Európát befutja, 's ezen ovás a' keresztényi szeretet ellen, maga a' cath. egyház keblében rosszabb hatást szül, mint a' superintendenciák 50 éves toleranciái végzéseit tettek volna.“ A' napló-szerkesztő követ, mint kinek a' tegnapi előadásokat híven jegyezni kellett, igazolá a' vádolt szónokot 's hivatalosan bizonyítá, hogy mindent akképen mondott tegnap is, mint ma fejtegeté 's ismétlé tegnapi szavait. — Ezek után kimondatott a' végzés, hogy az egyházi rend ovása el nem fogadtatik 's helytelennek bélyegeztetik; 's noha némelly követek az általános el nem fogadásán felül részletes és egyes kifejezésekre alkalmazott igazolást is kívántak a' naplóba tétetni, 's kimondatni, hogy a' tegnapi előadásban semmi sem volt a' cath. vallás tanai ellen; végzés is, mint az arra alkalmat adott ovás, csak általánosságban maradt, csupán az adatván még hozzá, hogy az ovás helytelen és méltatlan.“

Befejeztetvén e' tárgy, egy kis conversatió után a' távollévők köv. egyikével, ki több megyei követek által rendre és szerénységre utasított, de azért mégis elmondá, hogy ő mind a' vádolt, mint a' vádló kápt. köv. előadásait egy formán helyesli; a' g. n. egyes. sérelmei iránti izenet olvastatott fel. Későn levén már az idő, e' napon kevés követ nyilatkozott a' tárgyra nézve. Egyik megyének, hol számos nem egyesült görög hazánkfiai laknak, követe előadá: hogy küldői a' haza boldogságát csak úgy reméllik elérhetőnek, ha a' kölcsönös egyetértés, — bizalom — és szeretetet gátló vallási sérelmek sikeresen orvosoltatnak; kéri tehát a' RR-et, fogadják a' görög nem egyesültek vallásos sérelmeit hasonló figyelemmel, mint a' protestánsokéit, és sürgezzék a' mult országgyűlésről fölterjesztett törvényjavaslatra a' kielégítő kir. választ; a' föl nem terjesztettek nézve fogják fel a' dolog fonálát ott, hol azt a' mult o. gyűlés félben szakasztotta; különösen pedig az ő hitű lelkesek illőbb ellátása — a' papi növendékházak 's monostorok elrendezése — 's a' vallási pénzalap mimódon lehető legjobb kezeléséről gondoskodjanak, e' czélra javaslatot dolgozandó országos választmányt küldvén ki. Ehez egy másik déli megye követe hozzá adá, hogy a' görög n. egyérsék — választásnál a' katonák szava is kellő arányban rendeztessék. — Az egyezés általános volt, hogy a' RR. a' már megkezdett ösvényen indulva, a' már fölterjesztett sérelmek 's kívánatok iránt sürgető felírást, a' hátralevőkre nézve pedig tervező választmányt küldjenek; csak arról volt némi vitás: vajjon ezen választmány országos legyen é, vagy csak kerületi, miután a' fő RR. az e' tárgybani ország. választm. kiküldetését a' mult országgyűlésen ellenezték

A' jun. 14. XIXik ker. ülésben a' görög nem egyesültek ügye folytattatvau, azon követ, ki kerületi választmányt akart országos helyett, indítványától elállott, 's köz akaratu végzéssé lön, hogy a' görög nem egyesültek ügyeire nézve javaslat tevő országos választmányt küldessék ki. — Ezután az unitáriusok honunkba

bevétele tüzetvén tárgyalásra, a' ker. jegyző előadá, miként a' RR. táblája ez iránt már a' mult országgyűlésen törvényt akart hozni, de akkor a' fő RR. ezen kérdés tárgyalását a' részek visszacsatolása iránt kiküldött orsz. bizottmány teljes eljárása utáni időkre halaszták; most tehát a' megszakadt fonal ujjal felvételét kell sürgetni. Ezen előadás közhelyesséssel fogadtatott 's végzésbe ment. — Most a' vegyes házassági sérelem, főpásztori körlevelek, pápai breve 's kir. tetszvény kerütek sorozatra, mellyek körül a' tanácskozások jun. 16án 's 17kén is folytonosan forogtak.

Az először felszólaló megyei követ előadá, milly surlódást 's ingerültséget okozott ország szerte a' vegyes házassági sérelmek orvosoltatásának elmulasztása. Mert noha ő Felsége, mint törvényeink örje, nem helyeselhetvén a' vegyes házasságokat gátló főpásztori körleveleket, még a' mult országgyűlés előtt 1839 april 27. a' m. k. helytartótanácsához szóló leiratában a' rozsnyai 's nagyvárad püspököket az 179%: 26. törvény megtartására felszólítá, noha ezen körleveleket a' mult országgyűlés világosan roszalá, sőt az egész követi tábla, 's a' főrendi táblának nevezetes töredéke egyenes törv.-sértésnek nevezé: mindezek ellenére az ország primása az említett püspökök elveit elfogadván 's magáéivá tevén, a' mult országgyűlés után csak hamar, u. m. 1841 jul 2dikán kibocsátott körlevelében nyilván kimondá: hogy azok, kik vegyes házasság által leendő gyermekeiket a' kath. vallástól eltérés veszedelmének teszik ki, az egyházi 's isteni törvények ellen vétkeznek 's lelkészeinek meghagyá, hogy a' reversalist nem adó felet ne áldják meg, az illy házasságokat ne az egyházban, hanem a' paplakban kössék össze 's csak mint tanuk legyenek jelen. Sőt látván az egyházi rend, hogy e' dolgok majd az egész haza roszalásával történnek, még tovább ment 's a' magyar szentegyház pástorai külső papi hatalomhoz folyamodának, Rómába követet küldének, ki 1841d: april 30án azon pápai brevét eszközé ki, melly hazai törvényeink és szokásaink sérelmével az említett főpapi körleveleket helybelhagyja, sőt u j rendeletekkel bőviti és a' törvények szerint szabados v. házasságokat botránynak nevezi. Ezen breve, hozzájárulván ő fels. k. tetszvénye egész hazában közhírré tétetett; mi által hazánk törvényein 's nemzeti függetlenségünkön súlyos sérelem történt. — Ez után történeti adatokkal bizonyítá a' szónok, hogy a' nemzeti önállás vallási tekintetben mai napig szeplőtlenül fenntartatott, említvén sz. István 2dik könyvének bevezetését, mi szerint: „una quaeque natio propriis regatur legibus“ Kálmán, Robert Károly választását 's Gentilis bibornokot; Mátyás királyt, ki inkább meg akará hármasítani az ország kettős keresztjét, mint a' pápa tulajog befolyását elfogadni 's a' t.; említvén számos törvényeinket is, mellyek a' kathol. papság ellenmondása daczára is törvénykönyvünkbe iktatvák. A' k. placetumra nézve ugy nyilatkozott, hogy azt csak annyira gyakorolhatja a' magyar király, mennyiben a' törvényekkel nem ellenkezik, fájlalá, hogy miután a' kormány előbb a' törvényhez, azután a' brevéhez ragaszkodott, és sürgeté, hogy a' sérelmek okozóji Ulászló VI: 7 és 8 szerint büntetessenek, a' k. placetum visszahuzásék, 's minden e' tárgyban kelt egyházi rendelet megsemmisítessék; indítványozá végre, hogy jövődében a' házasságok polgári hatóságok előtt köttessenek 's választassanak el; a' vegyes házasságok gátlóji annyiszor a' mennyiszor 100 frtra büntetessenek; 's mind azon vegyes házasságok, mellyek a' szóló követ megyéjében evang. pap által adattak össze, 's ország-szerte a' szokott szertartások nélkül köttettek, törv. által erősítettessenek meg. (Folytatjuk.)

(Természettudományi társulat.) A' term. tudom. társulat, jun. 11kén tartott közgyűlésében, a' tudományosságot és honi műipart egyaránt vevén tekintetbe, köv. vegytani kérdéseket tűzte ki: Első kérdés. A' fagyalfű (Ligustrum vulgare L.) boggyóiban létező festő nyusz termése 's mennyisége meghatározandó, ugyanaz tiszta állapotban előállítandó, 's végre azon mód, miszerint ez a' kelmék festésére használható, e' ő dandó. A' legjobbjik pályamunka jutalma 50fr. pgó. — Második kérdés. Magyarországon a' dercezfűnek (Gypsophila L.) melly gyökereiben telemes szappananyaggal bír, több faja bőven terem, és czélzserű művelés által haszonnal szaporítható. Módszer adandó elő, miképen nyerhetni e' fajokból olly készítményt, melly, mint a' gyapjamosásra 's egyéb házi czélokra alkalmazatos szer, világhkereskedésben is használható legyen, határozottassanak meg azon hazai fajok, mellyek e' czélra legalkalmasabbak. A' legjobbjik pályamunka jutalma szinte 50 fr. p. — A' pályamunkák idegen kézzel írva 's jeligés levelek kíséretében a' jövő 1844diki majus 31kéig a' társulathoz beküldendők. Fölszólítatnak a' pályázó urak, hogy a' kísérletek eredményeit is munkához csatolják. V a j d a Péter társ. titoknok.

(Egyperegyesület.) Az épen mostan végződött pesti vásár alkalmával szétküldtven az egyesületi képviselőkhöz a szükséges irományok. mikkel nálok történendő befizetéseket kellőleg nyugtathatják: ezennel tisztelettel felszólítanak az egyesület minden részvevőji. méltóztassanak aláírt tartozásaikat vidékek képviselői vagy ügyviselőinek befizetni, — ez alkalommal nemcsak nyugtatókkal hanem nagy részint már az egyesületi szabály-könyvecskével is fogván elláttatni. A Jász-kunkerületekben Prikler Adolf ur bizatott meg az egyesület képviselőjével. Jun. 13. 1843. Csánády jegyző.

(Válasz a P. Hirlapnak.) E lapok 46. szban a jun. 7. pesti gyűlésről írván, megérintém, hogy K. L. a némely megyékben történt kicsapongások miatt a kormányt is hibáztatta 's e szerint azt egy helyen beavatkozás más helyen be nem avatkozásul váltota. Ezen állításért K. L. ur a P. H. 256 szban nagyon megharagudott 's azt fonák tudósításnak nyilatkozta. Ha állításom hamis volna, azon esetre kérem K. L. urat, legyen szives azt tévedésnek, ne rossz szándéknak tulajdonítani, 's a tévedésért megbocsátani. Egyébiránt én hosszú beszédnek tartalmát bizony úgy fogtam fel, mint ként közlém, 's hogy jól fogtam fel, annak bebizonyítására az elhangzott szavakat nem lehetvén visszaidézni, kénytelen vagyok K. L. ur czáfolatának írott szavaira szorítkozni. Itt K. ur elisméri, hogy azon kicsapongások eredetében hibásnak állítja a kormányt is. És ez a főállításom. A' hiba módját illetőleg, melly természetesen csak avatkozó vagy nemavatkozó (actív és passív) lehet, a' czáfolat először azt hozza fel, hogy a' főispánok a' választásoknál kijelölési jogokkal nem a' többség akarátja szerint érvén, magokat pártfőnökökké veték fel. A' ki ezért hibáztatja a' kormányt, az a' főispánokat vagy elkülöníti a' kormánytól, 's akkor azt be nem avatkozás miatt vádolja, hogy a' főispánokat nem igazítja rendre; vagy pedig befoglalja a' kormányba, 's ekkor azt beavatkozásról vádolja, hogy t. i. pártoskodott. Második elismert vád az, hogy a' kormány az 1836. 11. törvényt az illető megyékben teljes hatalmával végre nem hajtata, mit ha tesz vala, a' kicsapongások nagy része elmaradt volna. De vajjon tehette e ezt a' kormány beavatkozás nélkül, midőn a' törvény végrehajtatlan léte hivatalosan aligha följelentetett. Mikor hallánk beavatkozás miatt mennydörögni, azt említeni nem akarom; eléggé világos a' mondottakból is, hogy állításomat K. ur írott szavai is bizonyítják, 's épen nem volt oka, miért megharagudta. Nem hallgathatom végül el, miszerint K. ur pro coronide ép szemet is emleget még, de tán csak nem a' végett, hogy szavait ne csak jól halljuk, hanem lássuk is? — A' p. gy. közlője.

Komárommegyéből. Jun. 1jén első alispáni elnöklet alatt tartott rendkívüli közgyűlésben, miután a' követeink által megküldött k. k. előadások 2od alisp. ur indítványára magyarul tolmácsolattak volna, a' következő pótlék utasítások állapítottak meg. 1) A' nádor ő fensége által nyomtatott példányban is megküldött bünt. törvénykönyvi javaslat a' szólásszabadsági sérelmek kiegyenlítése miatt is minőlelőbb tárgyalás alá vétessék. 2) A' megyei választások- és tanácskozásokról történt kicsapongásokra nézve a' KK. és RR. későbbben fognak javaslatot adni; addig is meghagyják követ uraknak, hogy az e' végett netán orvoslatul indítványozandó képviselői rendszerben meg nem egyeznek. 3) A' sz. k. városok rendezésében az anya-utasítás szelleme továbbá is fentartatott. 4) A' k. k. előadásokban csak a' belkereskedés javítása czéloztatván, miután ezen egyoldalú intézkedéssel honunk kereskedési bizonyos legyen, megállapítva nem lenne, a' bel- és külkereskedésnek együtli minél virágzóbb eszközése sürgettetik. 5) Az 1836. 15d. czikket illetőleg az anya-utasításban kifejtett nézetek jelenleg is megmaradván, újabb azzal bővítettek, hogy az árverés útján eladott s' bírói zálogszerű birtokok csak 6 esztendő után lehessen visszaváltható. 6) A' hitelbank az előbbi utasítás nyomán jelenleg is pártoltatik. 7) Az országgy. szállások költségeinek megtérítése csupán a' mostani országgy. ajánlatik meg. 8) Az országos választmányokra fordított orsz. pénztári költségekről nyugtatónyos számadás kéressék, mielőtt a' kölcsönpénz megajánlásába történék bocsátkozás. 9) Képviselőmegyének benépesítendő és állítólag terhes adó alatti pusztái iránti utasítása nem pártoltatik. 10) Kővárvidéke mint önálló törvényhatóság még a' jelen országgyűlésre meghivatni sürgettetik. 11) Pécs és Eszék városainak becikkelyzetelésük iránti kérelmek okok hiányában, de különösen a' városok jelen sokaságánál fogva, nem pártoltatik. 12) Pest városának, a' keblében volt orsz. választmányok részire kiszolgáltat-

ott szállások bére megtérítését tárgyzó kérelme a' multra nézve helyeslést nyert; egyébiránt a' választmányoknak eszentul mindig az országgy. alatt végzendő munkálkodása szorgalmaztatni fog. 13) Kraszna és Zaránd megyék még e' jelen országgyűlésre leendő megjelenésre a' szokott büntetés terhe alatt szorgalmaztatni fognak; egyébiránt a' részek visszacsatlására megbízott küldöttség ebbseli munkájának minél előbbi végrehajtására utasítandó leszen. — Nádor ő fens. megkéretni határozottatott, hogy a' büntető törvényjavaslatnak számos példányban nyomtatásáról gondoskodni méltóztassék. —

Torontali közgyűlés. Torontából jun. 9kén. Folyó hó 6án tartott közgyűlésben a' k. k. előterjesztvények olvastattak fel, mellyek után a' Rdek minden vita nélkül csak hamar szétoszlottak, azokat választmányilag tárgyalandók 's az itt kidolgozott utasítás másnap felvételvén, ebben hallgatással, mint a' belőlegyezés néma jelével, legkisebb tanácskozás nélkül megállapodtak. Pontjai következők: 1) A' Duna-szabályozásra kirendelt országos választmány munkálata minőlelőbb megküldetni szorgalmaztatik, a' leérkezett büntető-törvénykönyv, 's a' katonaságtartást érdeklő munkát pedig, minthogy ezek átvizsgálata hozsabb időt kíván meg, az utasításokkal foglalkozó választmányának adatott ki, melly is észrevételeit a' július 3ki közgyűlésre be fogja mutatni. 2) A' megyei választások 's tanácskozásokról közbejött rendeltenségek tekintetében azt kívánják a' Rdek, hogy az alkotmányos jogok e' részbeni gyakorlását is a' gyűléseken akár személyszerinti tetteges beavatkozással, akár pedig mások csábítása, 's lázításával pártoskodva akadályozók vétségeik fokozatához mérsékelt fenytő törvények, mellyek a' nemesi jogok gyakorlásának ideiglenes megszorítását is vonhassák magok után, alkottassanak, 's e' részben törvényjavaslat-készítésre országos választmány küldessék ki, melly egyszerűségi képviseltelese tekintetében a' megyék gyűlésin való képviseltelese tekintetében is véleményt adjon. 3) A' kir. városok szavazata iránt megmaradnak a' Rdek anyautasításuk mellett, megjegyezvén azonban, hogy a' városok szerkezetének a' törvényhozás útján megállapítandó szabályok szerinti javittatása mindenestre előrebocsátandó levén a' szavazásjog azokra csak jövő országgyűlésen terjesztessék ki. 4) A' kereskedés tárgyában nevezessék ki országos választmány, melly figyelmeztve az ország különböző részeit kereskedési tekintetben egymással érintésbe hozó viszonyokra, valamint a' már fenálló csatornákra, utakra, általánosan pedig minden helybeli körülményre a' szállítás és közlekedés könnyebbítésére szolgáló fő 's mellékes kereskedési utak, valamint egymással összekötendő folyók csatornáinak vonalait, az egész ország 's hozzákapcsolt részeire nézve azonosorral, mint azok létesítésit a' kereskedési tekintetek sürgetőbben kívánják, a' trieszti vasút kivételével kijelölvén, czélszerű rendszert, melly a' már fenálló közlekedési eszközök tökélyesítésének, a' továbbbi munkálatok végrehajtásának 's azok fentartásának módját magában foglalja, dolgozzon ki, megállapítván a' Rdek némely elveket. 5) Azt tartják a' megyei Rdek, hogy ha az ősiség eltörlésével, 's a' birtokképeség megállapításával az 1836. 15. t. cz. fogyatkozásai kijavittatnak, a' birtok-ingatagság fő oka meg fog szünni, mert a' birtokok értéke magától növekedvén, minthogy az árverés útján eladandó illy birtokokra több vevő találkozik, 's azok magasb áron is eladhatnak, a' végrehajtás magok az adósok javára könnyítetteti fog; ellenben ha az említett üdvös intézkedések törvénybe nem mennek, a' fenálló végrehajtási törvények az ország lakosira nézve károsak levén, ezeket akkint kívánják a' Rdek megszüntetni, hogy a' nyertes fél a' régi e' részben fenállott törvények megújítása mellett a' nemesi birtokoknak, az ingóságokat ide nem értve, becsárban átvételére azzal köteleztessék, hogyha az adós 12 év lefolyta alatt ki nem váltaná, a' nyertes fél tulajdonává váljék, melly törvényes ellátás a' szóbeli ítéletek foganatosítására is akkép terjesztessék ki, hogy a' bíró a' végrehajtásoknak kiszabott határidő alatti eszközleért mindenkor felelős legyen. 6) A' hypothecalis bankra nézve szinte országos választmány kiküldetését sürgetjük. 7) A' pozsonyi szállásokat, még ha törvény nem fog is hozatni, minden esetre fizetendjük. — A' Rdek továbbá egy országos pénztár alakítását is sürgetik, olly kútforrásokból alapítandó mint Pest. Végre legelőször a' kereskedési tárgyat szorgalmazzák a' Rdek felvételvén, 's az

erről készitendő felírásban a' sérelmek is orvosoltatni kéressenek. —

Békésmegyei közgyűlés. Gyulán nyárelő 6kán tartatott rendkívüli közgyűlésünkben Simay Kajetán helyettes alispánunk szomorodott szívvel jelenté b. e. Novák Antal volt első alispánunk elhunytát, hivatkozva dicős érdemeire. És lelünk előtt lebegett a' boldogult aratott tölgykoszorúval, maga egész nagyságában, de fölvezett ismét a' súlyos seb, és égető volt a' fájdalom tudni, hogy őt koztünk csak szellemileg, csak képzeletileg láthatjuk. — Tisztelet és hálá-érzelem fogga el kebleinket, 's elhunytáni közfájdalmunkat, — érneyeinek 's fényes érdemeinek megismerését maradandó emlékül jegyzőkönyvünkbe íktattuk. Meglepett bennünket mélt. főispánunk levele, mellyben elhunyt első alispánunk felett igen szépen 's valóban méltólag is paréntálván, a' törvényt híven teljesíteni sőt bennünket megelőzni kívánólag arról tudósítá a' megyét: hogy jövő nyárhó 3án tisztválasztást tartand. Ennek folytában a' nemesek összeírata az illetőknek még innen meghagyatott, a' történhető kihágásoknak megelőzésére 's büntetésire szolgáló statutumok átnézegetése végett választmány neveztetett, 's f. h. 26ára számadó rendkívüli közgyűlés tüzetelt ki. Olvastattak a' követi jelentések, 's azok egyikével megküldött kir. előadások hazafi örömmel és hálával fogadtattak, — mi jegyzőkönyvileg is ki fog fejeztetni, — és a' büntető törvénykönyv, 's katonaságtartás iránti javaslatokkal együtt tárgyalás, és a' mennyiben még az anyautasításban kimertve nem volnának, pótló-utasítás-adás végett, az állandó országos tárgyalások foglalkozó választmányának kiadattak. — Békésy Lajos.

(Zemplényből.) Volt idő, mellyben Zemplény-megye egynek tartaték a' leghányakodóbb 's féktelenebbek közül. Midőn az adónak ezüstbe fizetését csak katonai erővel ellátott biztos vállaltathatta el a' nép felett atyáskodó aristokratával. Mi részben volt itt e' megyének igazsága, miben nem, azt az akkori viszonyokat egybevetni tudó megítélheti. Majd lecsöndesülvén a' tulbuzgó kedélyek, a' gyge keblébe visszatért a' béke. Az idő jött és ment, tisztújítások történtek és multak, mellyekben az erősebb párt gyakorlá erejének hatalmát, mint gyakran szokás érdekből, és színével a' közjóra munkálának. És ezekben is kimutatá erősen: miképen ama szoros kapcsolat, melly nemzet és kormány közt van, mellynek lenni kell, gyöngíteni törekedett. Nem hogy leróni látszott volna tehát előbbi tettét, melly rovására följegyezték, sőt szaporitá azt felsőbbbség iránti tiszteletlenség, bizalmatlanság által. Így beszélgetnek sokan e' megyéről, 's nemesek beszélgetének immár, sőt zúgolódás' kitéréseit is leheté itt ott hallani. Milly nagy dolog ugy mondának: hogy e' megyének híre neve olly fekete színben tűnik fel ott — honnan egyedül minden jót várhatni? és ennek pedig csak néhány zavargó okai, kiknek rakoncátlansága egy egész megye büneül tudatik be. — Illy körülmények közt jött el az 1839ki tisztújítás ideje, mellyben néhány tulságoskodó már nemesek korteskedési mesterségét mutogató a' felsőbbbség ellenében, sőt a' közrendet botránnyosan fölzavarák, a' helyettes főispán személyét embertelenül letartóztaták, az elnöklés jogát elcsikarni, a' tanácskozási terem méltóságát befertőztetni, személyes bátorságot, és ki tudná még mit, veszélyeztetni vakmerősökdtek. Illy hatalmaskodási tények megtorlatlan már csak nem maradandnak, el végre csak ugyan hurokra (de nem a' pestire) kerülnek a' görbe ormányú, éles körmű madarak! — Legfelsőbb helyről tetettek intézkedések a' békezarvók 's pártoskodók' kinyomozására, következőleg büntetésükre nézve is. Bezzeg nem volt szükség kir. parancsra! önként tolakodtak számosan a' nyomozás helyére, az volt szerencsésb, ki előbb följegyeztethető másutt aligha olvasható nevét: miképen ő a' jelen zavargási tárgyban legkézzelfoghatóbb valómást lehet, mert ugy mond ő tartóztatá fel vitéz kardjával az elnök feje felé irányzott vágást, ime milly horpadás esett e' miatt drága jószágomon. Lehetett látni a' párt, mint toltá be saját lányát, vejét 's a' t. olly esküvésre, mellyen lélekisméretét, a' halandó egy egy legdrágább kincsét, előre regélt mulékony dicsőségért, 's tiszti ügyességért' példaul — áruba bocsátá, sőt elis adá borzasztóaa! És ne gondold jámbor honfi! hogy ez nagytítás, hogy ez költemény volna, hü következetességgel fogom igazolni mind ezt. Így volt valóban, itt is másutt is, fájdalom! Voltak 's vagynak, jól tudom, kik csekélységükkel számot nem vetve tolakodnak vágyának hivatalokra, de a' mint érdemlék vala, tulajdonaik fölött mások igaz bírálatot tartván, oda dolgoztak, egy

megye köszönetét legközelebről érdemlő jó szándokkal: hogy reményük idétlen képzelgésük sikerkurtaságban maradjanak. És az ilyenek lesznek aztán marczonglók, hamis proféták, egyesekre és a megyére tőlük telhető fekete lepelt terítgetők. Itt közelebbük, a gyávák, a saját hitványságukat bálványozó hiúk, rést lesve a viszszaforlásra — igaztalan boszúval nyomasztó tanúskodás szerepét vállalták föl, hallottak, láttak, tapasztaltak soha nem történteket, gondolván önzőleg, miképen ő méltatlanságukat rangra emelni nem akart párt bukásával annyival inkább buktatásával felviruland saját kertjük kapára is illatozni fog? mint a bűdöske. — Így volt és annyira így volt, hogy tudnék nevezni olyat, ki mai napiglan is sovárgólag futja át az újságlapok elősorait, (többiek lényegére és vágyára nem tartozván) ők tudják, mi is gyantjuk, miért? Ámde a nemzet és ennek részei igazság paizsával örökös gondviselés könyvébe ezen fekete sereg diadalmának ünnepnapja nem vala följegyezve! ők buktatni akarván — buktak, a mesterségesen ásogatott veremkbe aligha maguk nem esendők, mitől menekülni a megbántott fél segélye nélkül reménység sem lehetvén, elővették az utolsó (nekik legyen mérve) eszközt, a Revocatio sajátságos eszközét. Forgatták, hányták, repítették a köpenyeket, mert a szél más oldalról kezdett fúdogálni, s hajtott reménydús vetéseik felé jégesapással tetes felhőket! Igen is, az 1839ki félbenszakított tisztújítás eseményei után ismét folytatott 1840dik évben a választás, mellynek eredménye sokak szerencséje fölött feketebe vetvén a koczkát — lett a megbánás, igazulás, és köpenyforgatás napja. Az 1839ik tüzes vádlók lettek 1843ban bünbánó töredelmes könyörgők, a sokat tudók semmit tudókká — ha úgy tetszik megdöbbenekké, talán hamis tanúkká is — minden tisztelettel kivévén azon szilárd jellemekről ismeretes férfiakat, kik bármily hő baráti legyenek is a személynek, de a ferde s helytelen tettet, jöjjön bár véreiktől — palástolni nem tanulták, soha nem szokták, setébben látni pedig nem tudnak — Tisztelet és méltányosság ezeknek, mert ezek azok, kik a legkisebb kihágást, ha ugyan történetelt, megtorlatlannak, a lettet nem lettek keresztelni messziről sem akarják, és ez értelemben vagynak a vádlottak maguk is. De szégyen és gyalázat amazoknak, kik szennyes érdekéből indulva ki, hamis koholmányokkal ügyektek ártatlanokat törbe ejteni, megelégedve az emberiség szent kötelességéről, meg az isten tiz parancsolatja egyikéről, meg egy egész megye becsületének örzéséről, — csak zavarosban szerettek volna halászni. Ilyenek és effélék derültek ki a tisztújításkori zavarok miatt actio alá vett mintegy 33 egyed feletti itélésre kirendelt törvényszék mult holnap üléseben, mellyben az 1839ki tanúk vallomásai hitelesítették, a pörök folyamtaba vétettek s néme lyeik itéllettel be is fejeztettek: Az 1839ki derék tanúk közül többen egy betűig visszahúzták vallomásaikat, mások kimesterkélt úton üttették magukat el tanúskodásaiktól. Igylett az: hogy az ártatlan bevádlott, ki megyneknek, sőt hazáknak méltó disze, itéllettel fölmentett, más itéletet hozni nem is lehetvén; de így lett az is: hogy sok lenge jellem sikra bukkott nézésére egy nagy közönségnek. És im így igazolom az elbőlvényeket, következzék. Ebből itéljen már elfogulatlan kebeliel az, ki Zemplény erkölcsi és jellemi állása felett bírálatot akar tartani. Bizonyára más itéletet nem hozhat, mint azt: hogy az elégületlenek zajongó kebleik vad dühében szórnak gúnyt és szitkot, saját maguk fészket undokítják, hogy legalább ha ők vesztettek, és mindig vesztenek, veszítsenek mások is, nem gondolván az egésznek is hírével, becsületével semmit. Az ilyenek magyarázgatják el a legtisztább elvet is, ha rájok nézve nem vala sikeres. Az ellenpártok tartják, s utánuk mások is — mert nincs rossz hír, melly terjesztőre ne találna — Zemplényt pártosnak, felsőbb-ség iránt tiszteletlennek. Hogy az 1839ki tisztújításkor közfigyelmet érdemlő heveskedés nem történt, azt nem állítom, de hogy azok egészen más vérből indultak és mozgottak, mint azokat követelt terhelő kárhóztatások — azt szívvéremből állítom. Valamint azt is, hogy a tőnyek nem olly rettenetesek, millyenekül előre kürtöltettek. Tekintessék csak meg az ok, mellyet az okozat követelt, bizonyára fordulatot veend a bírálat. Oka volt a heveskedésnek, hogy az első alispáni hivatal felkiáltás után töltetett be. Harczolugyan ezen betöltés mellett ama történet, miszerint a megye termében jelen volt tömeg kiabálása egyedül egy nevet hangoztatott. Ámde ha a terem kapacitása és a választók száma kombináltatik, csak amúgy fejbeli számítás szerint is kisül, miképen a teremben legföljebb sem fér meg két ezer ember-

nél több, választó pedig alkalmasint volt négy ezer. — Tiszteletben tartja e vár-megye szeretett felsőbb-sége jogait, és ezzel szépen megfőrdög magaét is sértetlenségben megőrzeni. Ezekért buzog honfűi vére, de ha némelyek tulságosan buzgóknak, azokat az egész soha nem helyesli, az illyeket ha hibájok emberi gyarlóság véletlen bottlásául nem tekinthető — rendre szorítatni kívánja, mert midőn saját igazait drága ereklyeként őrzí — pirúlna máséit csonkítani. Mennyiben legyen jelen tisztújítási heveskedés az itt említett kölcsönös jogok meg vagy nem kimelésének következzése, a feletti bírálatot nyugodtan bizhatni magára szelid kormányunkra is, mellynek trónja igazság gyöngyével ragyog. Réti.

Szerbia.

(Ovás Sándor hg letétele ellen. Száv propaganda). Junius elején hirdettetvén a nagyuri fermán, melly a fejdemi székét megürültnek nyilvánítván, új választást rendel, a szerb ministerek azonnal saját s a nép nevében ovást nyújtottak be Hafiz pasához a nagyur ezen rendelete ellen, tagadván azon jogát, miszerint ő a szerb nemzet által választott s már töle is megerősített fejdelmet minden ok nélkül elmozdithatná. Egy hatalom magára vállalta ugyan a szerb jogok fölötti örökösödést, de egy hatalomnak sincs joga valamely csekély párt igényeit az egész nemzet határozatai ellen védeni. Egyszermind arról értesítették Hafiz, hogy jun 15re a főbbek s a nép össze fog hivadni, ez úgy fölött tanácskozzandó. Ezen ellenszegülés nagy fontosságot kap azon eselszövények által, mik fölül Butenieff m nap világosítá fel a portát. Ugyanis csalhatlan tanúságait adá a dunai s Hámus tartományokban levő szláv propagandának, melly összeköttetésben van a francia-lengyelekkel. A porta lassankint átlátja, hogy e propaganda őt leginkább fenyegeti. Szerbiát, Bulgáriát, s Boszniát lengyel bujtogatók járák keresztül s roppant fordulat kitörésén munkálnak. Közülök bizonyos le Noir elfogatott, de a gyanutól megmenekedvén, szabadon bocsáttatott s most faluról falura jár és bujtogat. Szerbiában sok lengyel képű idegent látni, kik Vuicsics pártjával viszonyban állanak. Belgrad utcáin jun. 5kén egy idegenben Zoykovszky híres lengyelre ismertek. Mind ezen bujtogatók, mind a szerb főnökök ovásanémi lappangó forrongásnak kétségtelen jelei, mert Karagyorgyevicshez az egész nép ragaszkodván, megválasztatandása iránt a főnökök bizonyosak lehetnek, tiltakozásuk tehát azt mutatja, hogy kívánataik a fejdem személyén tul röpkednek. Sándor azonban még aprilisban mondott le s a porta olly hosszú időig nem állá az ititokban tartani. Hafiz nem nevezett ideiglenes kormányt, mikép neki meghagyva van, és Vuicsics s Petronievics még nem hagyá el Szerbiát. Maj. 25én közel Sabaczhoz néhány szerb akaráván Magyarországra szökni, a magyar határőrségtől csak néhány embervesztés után verethettek vissza. Titoff orosz követ már Bécsben van s nem sokára Konstantinápolyba induland. —

Spanyolország.

(Espantero a föllázadt tartományokba készül. Saragossa és Cartagena fölzendült.) Espantero makacs-ságának gyümölcsei már érni kezdenek s tigen nagy veszélyt okozhatnak, mert az egész országban nagy ingerültség uralkodik. Malaga maj. 25dikén Lopez ministersége mellett nyilatkozott. Granada másnap e példát követő s mozgalmában két ezredrendes katonaság is osztozott. A kormány szeretne ugyanhatályosan föllepni e mozgalmak ellen de a pénztárak üresek, pénz nélkül pedig nem indithatni, meg a katonaságot. Néhány ezer piasztart azonban mégis összegyűjtöttek már, s 4 ezredet azonnal utnak indítottak a fölzendült tartományok felé. A ministerek mindennap hosszasan tanácskoznak. Espantero a zendülőket személyesen szándékozik megfenyíteni s a királynét is magával akarta vinni, de tanácsadóji ezt nem akarják engedni, attól tartván, hogy a királyné eltávózása véres kicsapongásokat okozhatna Madridban. Espantero annyira boszus, hogy teljességgel nem tudja magát mire határozni, s annyit csakugyan még is ki kell vallani, hogy helyzete fölötté bajos, mert ha enged a népmozgalomnak, úgy tekintélye örökre elveszett; ha nem enged s legyőzetik, úgy egyenesen áldozatul fog esni, ha pedig most csakugyan ő győzne, úgy a gyűlölség még magas fokra emelkednék ellene. — Santa-Cruz Granadából megszökött. — Saragossa, Cartagena és Orihuola szinte fölzendültek. —

Anglia.

(Példa O' Connell hatalmáról Irlandban. Kicsapongás a liverpooli dolgozóházban.) Dublinban a postát jelenleg skót bérlő bírja, s az irlandiak mindenkor nagy zajgással csoportoztak a postakoesi körül, gúnyolva a skótokat. A hatóság már komoly rendzavartól félt; de ekkor megjelent Steele, O' Connell legbuzgóbb segédje s néhány szóval csöndes távozásra bírta a fölingerült irlandiakat. Legközelebb ismét 2000 ember előtt szónoklott, és szokása szerint elmésen gúnyolván ki a torykat, törvényes eszközökhez ragaszkodásra inté hallgatóit. A Times igen keményen nyilatkozott az irlandi mozgalmakról s komolyan inté a kormányt, hogy minélelőbb fegyveres erővel lépjen föl a veszélyes repeal elnyomatására. Ugy látszik, hogy a kormány ezen cikkely által a nyilvános véleménynek iparkodék úterére tapintani, s annak nyilatkozásához képest fogja legközelebbi lépéseit intézni. — A liverpooli dolgozóházban jun. 5kén nagy forogás támadott, mert a foglyok jobb ételt, vagy szabadon bocsáttatást követeltek. E mozgalmat csak a főczinkosok elfogatása után lelete lecsöndesíteni. — Cambridge hgnő összekelését a mecklenburgi hggel a királyné már helyben hagyta, s mondják, hogy a parlamenttől 3 ezer font sterlingnyi évpénzt szándék követelni a hgnő számára. — A hannoverai király jun. 9én a felsőházban, mint Cumberland hg, helyét elfoglalván, a szokott esküt azonnal letette. Az alsóházban ismét szőnyegre hozá Hume azon indítványt, hogy Cumberland herczeg 21 ezer fnt sterlingnyi évpénze szüntetessék meg. —

Franciaország.

(Joinville hg megházasodott. A kamraülések végökhez közelitnek.) Joinville hg donna Franciskával már összekelt Rio-Janeiroban, a mennyasszony mintegy 5 millió pgő ft nászpénzt kap, melly azonnal kifizetetik. A fiatal házaspár „Belle-Poule“ fregáton utazandik Franciaországba, s Lissabonban ki fog szállani. Joinville hg visszatérésekor azonnal ellentengernagygyá neveztetik ki. — A kamraülések jul. közepén fognak befejeztetni. — A jul. ünnepeket ez évben is csak esöndesen szándékozik megülni a kormány. Ugy látszik tehát, hogy Orleans hggel a juliusi ünnepek is sirba szállottak. — Abdelkader táborának elfoglalásakor olly roppant prédának juta bírtokába a francia sereg, hogy minden katonarészire 1200 frank jutott a zsákmánybul, melly közt ezenkül sok gyűrűt, órátsat. is találtak, sőt azon díszkardot is meglelék, mellyet a tafnai szerződés után ajándécul kapott Lajos Fülöp-től az emir. —

Oroszország.

(A czár Varsóba váratik. Pénzszükség s csóság.) Pétervárról annak hire érkezett Varsóba, hogy a czár még e nyáron Varsót okvetlenül meglátogatandja s ott több hétig mulatand, a Lengyelország igazgatása iránti újításokat elrendelendő. A lengyelek szeretnék, ha a czár hosszab időig mulatna köztük s az országot saját szemével vizsgálná. — Lengyelországban jelenleg igen érezhető a pénz szűke s a nagyobb vállalatok csak sinylenek. E mellett igen sok élet van a magtárakban s a jövő aratás is rendkívül bőséges leend, s így azért sem adnak pénzt, a mi van, — épen egy mint hazánkban. — A gyapjuvevők is mindinkább elmaradnak, és a lengyel gyárak csak tengődnek, mihez képest Lengyeország állapotja igen sanyaru. Az előbbi lengyelországi őrsereg még nem térend vissza, mert ámbár a szerb viszonyok elintéztetvék, de a szomszéd tartományokbeli nyugtalanságok mégis szükségessé teszik, hogy az a déli részekben tartózkodják. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. —
Bécsből Pozsonyba 's Pestre szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. —
Pestről Zimony 's Orsova felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 4 órakor. E' fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös.
 Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

140. darad sertés eladatik. ványos árverés utján 140 db sertés, hízalásra alkalmas. készpénz fizetés mellett el fog adatni. Csákovárt majus 30 1843. a' csákovai kir. alapítv. urod. tisztartója. **Z á k József, s. k.** 2—3.

H i r a d á s.

Az egyházi birtokalaphoz tartozó tek. nagy-kőveresi kir. urodalom részéről folyó évi július 10én szokott délelőtti órákban Nagy-Kőveresen a' tisztartói iróteremben tartandó közöns. árverés utján, az alább nevezett urod. haszonvételek a' felsőbbség jóváhagyása fentartásával, három egymásutáni, 's folyó 1843d. évi nov. 1jén kezdetét veendő évre ujonan haszonbérbe fognak kiadatni, u. m.

I. Vendégfogadók, korcsmák, és husvágási jog.

	Szántóföld.	Kaszáló.	Legelő.
Zsidovinban vendégfogadó és husvágási joga	—	—	—
Török-Szákoson vendégfogadó és husvágási jog, az ahoz tartozó	23	—	—
Vukován korcsma, husvágási joga	24 ^{956/1600}	—	—

II. Uradalmi majorsági földek.

Nagy-Kőveresen A. alatti majorsági föld	46 ^{100/.}	—	—
— Notroka nevű	97 ^{100/.}	—	—
Török-Szákoson Spicetnye nevű	—	—	182 ^{470/.}
— Siritko és pepengo	—	—	307 ^{816/.}
— malomföld	4	—	—
Dragojesten majorsági föld	157 ^{1150/.}	—	—
— Zbegu nevű földek	150 ^{1300/.}	—	—
Szilason Solymo	529 ^{1000/.}	—	—
Nitzkyfalván alsó-überland és malomföld	—	—	184
Duboszon nagy-überland. A. alatt és erdei excisio	—	—	352 ^{1024/.}
Duboszon kis-überland B. alatt	188	—	—
Jerszezen felső-überland	18	—	556 ^{557/.}

III. Kivágási földek. (Ausschnitte.)

Nagy-Kőveresen 555^{540/.} hold, t. Szákoson 317^{37/.}, Dragsinán 231^{59/.}, Szilason 148^{116/.}, Vukován 243^{560/.} és Vermesen szinte az excisioik.

IV. Szerződési házhelyek.

Dragsinán a' jegyzői házhely, Szirbován 1, Vukován 5 házhely, Szilason az erdőmesteri és vadászati két házhely.

V. Halászat és piócza fogás joga.

Dragsinai, szirbovai és zsidovini helységek határaitban való halászat és az uradalom keblében találtató tavakban való piócza fogás joga.

VI. A' vadászat joga pedig

kőveresi, török-szákosi, dragsinai, szirbovai, hittyási, rakoviczai, dragojesti, fikatári, ohabai, kepetti, bakovári, szilasi, nitzkyfalvi, vukovai, duboszi, vermesi, izgari, jerszezi és zsidovini helységek határaitban.

Melly árveréshez a' bérleti kívánók. szokott bánatpénzzel ellátva. hivatalosak. Kelt Nagy-Kőveresen maj. 1jén 1843. A' kir. nagy-kőveresi urodalom tisztartói hivatala által. M a j o r János tisztartó s. k. 2—3)

Ovás és felszólítás.

Kiss Mihály volt ügyvédem azzal ámitván engemet, hogy a' váltókra semmiféle minőségben sem irathatik asszonyi név, azt tanácslá, hogy minden kölcsönzött pénzemről váltoimat az ő neve alatt bocsássam ki. Illy módon 4 váltómat bocsátott ki saját neve alatt, 's midőn azon váltók lejártak, akkor azok közül három, váltoadásaimnál a' maga részire bíróság letiltatott. mely letiltást én, jogaim bebizonyítása után, bírói parancs által feloldattam 's már két illy váltónak értékét meg is kaptam, a' 3dik per alatt van, a' 4dik, Pesten, oct. 6. 1842. 100 e. ftról kelt 's 1843. april 6. Pesten fizetendett, Kiss Mihály által, helyettem kibocsátott 's Romhányi Károly által elfo-

gadta váltó azonban még bírói tárgyalás alá sem vethetett, mert Kiss Mihály a' Romhányi Károly ki- és hollétéit még bírói intetés után sem akarja kivallani, de a' körülményekből eddig az sült ki, hogy Kiss Mihály Romhányi Károly álnév alatt maga bocsátotta és maga is fogadta el az említett váltót. Hogy azonban bebizonyítsam, e' jelen ovás által felszólítatik Romhányi Károly, ha létezik illy nevű ember, hogy magát az alolirtánál jelentse 's ott váltóját fizetés után visszakapja, de Kiss Mihálynak semmi esetre se fizeszen. Egyszersmind felszólítatik mindenki, hogy ha Romhányi K. ki- és hollétéiről valamit tud, az alolirtánál jelenteni sziveskedjék. Özv. Hrisovszky Imréné szül. Schwindler Katalin.

Haszonbérleti hirdetés.

Néhai m. zsadányi és török-szent-miklósi Almásy Ferencz es. kir. aranykulcsos ur tömegéhez tartozó tek. Heves és Külső-Szolnok t. e. megyékben keblezett fajzati, rédei, tarjáni, oroszi, gyöngyösi, benei, gyalui, ugy nemkülönb t. Nóg-

rád megyében fekvő szántói, valamint t. Zemplény megyében fekvő garonyi, barancsi, kásói, es bodzás-ujlaki jayak, az ezekhez tartozó több helységbeni kisebb jayakkal a' tömeggondnok zsadányi és török-szent-miklósi tek. Almásy Pál ur teljeshatalmu biztosánál Hevesmegyében

keblezett Gyöngyös m. városban t. Hanisz 29d. napjátul haszonbérbe adatnak; — a' Imre urnál f. 1843d. évi jun. 28kán regg. bérleti szándékozók biztosíték pénzzel 9 órakor kezdendő árverésen ez évi sept. ellátva az árverésre hivatalosak. 1—2.

H i r d e t v é n y.

A' csákovai kir. alapítványi urodalom részéről ezennel közhírré adatik, hogy f. évi július hó 5kén Csákován a' tisztartói iróteremben szokott reggeli órákban tartandó nyilvános árverés alkalmával következő uradalmi jogok és földek a' felsőbbi jóváhagyás fentartása mellett három egymás után folyó 1843diki novemb. 1től számítandó évre fognak ujonlag kiadatni, u. m.

- 1) A' korcsmáltatási jog Csernán korcsmával és 20 hold földdel, Oláh-Sztamorán és Iklodán szinte korcsmával és 19 hold földdel, végre Ujlukon és Unipon csupán korcsmával.
- 2) A' husvágási jog Lieblingen, Csernán és Iklodán 4 hold réttel, Oláh-Sztamorán, Ujlukon és Unipon rét nélkül.
- 3) A' vadászat Lieblingen.
- 4) Uradalmi földek u. m.

	Malom földek.	Majorsági földek.	
		Szántó.	Legelő.
Obadon	2400/.	88490/.	30660/.
Zsebelyen	—	—	950 ^{122/.}
—	—	—	14800/.
—	—	—	71200/.
Lieblingen	—	—	57
Csernán	—	154	—
—	—	464 ^{560/.}	—
Oláh-Sztamorán	—	1591070/.	89200/.
—	—	271330/.	105200/.
—	—	—	1800/.
Iklodán	—	—	511 ^{630/.}
Unipon	—	—	1351190/.
—	—	—	361530/.
—	—	—	678/.
Beriben	—	—	990 ^{1200/.}
Ligethen	—	—	172 ^{1100/.}
—	—	—	64 ^{500/.}
—	—	—	115.

A' bérleti szándékozók szokott bánatpénzzel ellátva ezennel illendően meghivatnak. Kelt Csákovárt majus 18án 1843. a' csákovai kir. alapítv. urod. tisztartója Z á k József s. k. 2—3.

Figyelmeztető óvás.

Róth Ignác táblai ügyvéd által, saját nevem esalárd utánzásával, terhemre készített hármii kötelezvényeket vagy váltókat, jogaim 's tulajdonom biztosítása tekintetéből, ezennel esalárdul készültnek, koholtaknak, hamisaknak, és így érvényteleneknek lenni kinyilatkoztatom; — továbbá azt is nyilvánítani szükségesnek tartom, hogy e' nevezett Róth Ignác ezal nem levén rég ideje már semmiféle pénzbeli viszonyokban, sem én, sem gyermekeim, sem nekie, sem általa bárkinek is egy fillérjével sem tartozunk; a' kelendő óvást szükségesnek tartván. Özvegy báró Wenkheim Józsefné született báró Oreczy Therézia.

Csöd-hirdetés.

Legfelsőbb udvari rendelvényénél fogva, a' pesti magyar királyi egyetemenbeli állatgyógy-intézetnél megürült k o v á c s t a n i t ó i állomás betöltésére f. évi július 15d. reggeli 8 órakor az orvosikar épületében csődület fog tartatni. Ez állomással 300 ezüsti forintnyi évi fizetes, szabad lakás, és 3 öl tűzifa öszekötötték. Azoktól, kik ez állomást elnyerni ohajtnák, megkivántatik: Iször magyar és német nyelven tökéletes jártasság 2or biteles oklevelekkel bebizonyítandó: hogy a' cs. kir. bécsi állat-gyógy-intézetben a' baromrivos tudományi folyamot jó sikerrel 's előmenetellel végezvén, valamely lovagezrednél mint gyógykovácsok szolgáltak legyen. Iször Folyamodók a' kintüztött csödi határnap előtt legalább három nappal minden okleveleikkel ellátva Pesten az orvos-sebészti tanulmányok igazgatójánál jelenjenek meg.

Mi is ezennel a' n. m. királyi httö tan. f. e. mart. 7én 7,099ik sz. alatti kegyes intézvénye következtében közhírré tétetik. Pesten. apr. 10én 1813 Szoblahói Pálma Elek a' pesti kir. egyetem jegyzője. 1—3

A' méltóságos Almásy nemzetség részéről közhírré tétetik: hogy a' Török-szent Miklós uradalmában, nevezetesen: Török-szent Miklós városban levő serház hozzá tartozó pálinkafőzéssel, és marha hizlalo nagyistállóval, bor, ser, pálinkamérésel; — úgy az n uradalomhoz tartozó Tenyői pusztában a' Pestről Debreczenbe vezető országútban levő tizenkét almai nevezetű vendégfogadó, a' folyó esztendőre haszonbérbe kiadandók; Továbbá: hogy ugyanezen Tenyői pusztában, mely Szol-

noktúl egy és fél, Török-szent Miklóstól egy órányi távolságra vagyon, nagyobb számú házas, és kocsis, lovak, mellyek között több számú kanczák is angol féle jó fajjú esödöröktől meghágtatva találtaknak, kész pénz fizetésért elfognak adatni; és mind ezekre nézve a' többet igéresi nyilvános árverés ugyan azon tenyői pusztában a' lovász mester házánál folyó 1843diki évi július 15. azaz tizenötödiken reggeli 9 órakor tartatni fog. Mellyre a' venni kívánók illendően meghivatnak. 1—3

Az Ipoly szabályozási ügyében.

Az Ipoly folyónak szabályozására ő es. kir. főlsege által legkegy. nevezett kir. biztos n. m. vázsonykői id. gr. Zichy Ferencz ur ő exc. előlülése alatt ns Nógrád megye részéről kiküldött választmány f. 4843. évi sz. György hava 7kén Zsely helységben tartatott ülése határozatánál fogva közönségessé tétetik: hogy az Ipoly szabályozási tervék Nógrád megyebeli B.-Gyarmat mvsában alulirotnál, vagy annak távollétében nógrádmegyei várnagyi hivatalnál megtekinthetők levén, azokra minden Nógrád megyebeli ipolyvidéki földhírtokos urak végső nyilatkozataikat f. e. kisasszony hava (aug.) 21től kezdve nyolcz nap alatt, midőn Horváth József 's tárgyban munkáló mérnök ur a' kivántató felvilágosításokat megtenni fogja, beadhatják, és beadni figyelmeztetnek olly formán, hogy az ebbeli elmulasztás a' többség határozatába való belétegyezésének változhatlanul tekintetni fog.

Kelt B.-Gyarmaton jun. 7. 1843.

FRATER PÁL.
Nógrádm. első alispánja

Csöd erdőszhivatalokra

Ő es. 's ap. kir. Főlsege legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a' hánati es aradalmesi erdőkertületben az igazgató tisztekhez. Ménesen és Bográdon évi 150 pgo ftrtal díjazott két erdészgyakornok, Dentán pedig egy 120 ftrtal díjazott erdészjancz mellékeltsék. Azok tehát, kik a' főnebbi díjakat elnyerni ohajtnák, ebbeli elvégzett erdészeti tanulmányaikról szóló bizonyítványokkal ellátott esedezéseiket 6 hét alatt a' temesi kamarai igazgatóságnál benyújtathatják. 1—3